

Інструкційна картка
до лекційного заняття №11

2 год.

Змістовий модуль 2.

Тема заняття 2.10. Неблагополучна сім'я. Типи неблагополучних родин.

Мета:

Навчальна: Сформувати поняття неблагополучна сім'я. Ознайомити студентів з типами неблагополучних родин. Забезпечити засвоєння законів України про шлюб та сім'ю. З'ясувати в чому полягають причини розладів в сім'ї. Готувати студентів до самостійного життя.

Розвиваюча: заохочувати студентів до вивчення дисципліни «Сімейно-побутова культура та домашня економіка». Розвивати логічність мислення, відповідальність, впевненість. Розвивати вміння працювати з законами України. Розвивати інтерес до формування повної сім'ї .

Виховна: виховання мотивів навчання та праці. Виховання відповідальності, доброзичливості та любові членів родини. Формування поняття неблагополучна сім'я. Виховувати необхідність мати повну сім'ю.

Тип заняття: Засвоєння нових знань.

Методи навчання: лекція, розповідь, робота з підручником. Робота в мережі Інтернет.

Література:

Т.Б.Гриценко, Т.Д.Іщенко, Т.Ф.Мельничук «Сімейно-побутова культура та домашня економіка» Навчальний посібник. -К.:Вища освіта, 2004. -480с.

С.А.Вишневецький «Сімейно-побутова культура та домашня економіка» Навчальний посібник. К.: Аграрна освіта, 2001. -362с.

Мельничук В. Г., Коновалюк Г. О., Огнев'юк В. О. «Економіка» — 3-е вид. перероб. и доп.. — Київ: Навчальна книга., 2005.

Єщенко П. С. «Економіка для всіх» — Київ: Вища школа., 2009. — 478 с.: іл. Ресурси мережі Інтернет.

Структура та зміст заняття

I. Організаційна частина

Перевірка готовності групи до заняття, відмічання відсутніх. Перевірка готовності студентів до заняття. Стимулювання діяльності студентів, забезпечення їхньої загальної готовності, забезпечення своєчасного й організованого початку заняття.

II. Актуалізація опорних знань студентів.

Дати відповіді на запитання:

1. У чому слід шукати причини «важкого» виховання дітей на думку А.С. Макаренка?
2. Чим різняться пустощі дітей від бешкетування?
3. Які шляхи впливу на вперту дитину.
4. Поясніть, які причини можуть спонукати дітей до брехні.
5. Яких типових помилок припускаються батьки, виховуючи своїх дітей.
6. Наведіть приклади авторитарного, ліберального та демократичного ставлення батьків до своїх дітей, відомі вам з кінофільмів та літературних творів, який у вашій родині?

III. Мотивація навчальної діяльності.

З'ясуємо : яка роль сім'ї в житті держави. Ознайомитись з поняттям неблагополучна сім'я та неповна сім'я. В чому полягає причина сімейних розладів. Розглянемо типи неблагополучних сімей. Особливості виховання в неповній сім'ї.

Студенти повинні вміти:

1. Визначати умови сімейного благополуччя та забезпечувати їх у подружньому житті.
2. Називати характерні особливості, притаманні неблагополучним сім'ям.
3. Характеризувати типи неблагополучних сімей.
4. Визначати способи та шляхи вирішення конфліктних ситуацій, що виникають у сім'ї.
5. Характеризувати причини, що ведуть до розлучення.
6. Дати характеристику вихованню дітей у неповній сім'ї.
7. Охарактеризувати основні положення Закону України «Про державну допомогу сім'ям з дітьми».

IV. Повідомлення теми, мети, плану вивчення теми.

План.

1. Неблагополучна сім'я.
2. Причини сімейних розладів.
2. Типи неблагополучних родин.
3. Припинення шлюбу. Розлучення.
4. Неповна сім'я.
5. Особливості виховання в неповній сім'ї.

V. Вивчення нового навчального матеріалу.

Теоретичний матеріал.

Створюючи сім'ю, подружжя завжди прагне забезпечити в ній щастя та благополуччя. Благополучною є сім'я, в якій створено всі умови для

нормальної життєдіяльності членів і ефективного виконання важливих сімейних функцій — репродуктивної, виховної, економічної та ін. Необхідною умовою для благополуччя родини це - взаєморозуміння між подружжям; матеріальне благополуччя; діти; впевненість у міцності шлюбу; цікаве дозвілля в сім'ї; цікава робота; відповідна освіта; положення на роботі; гарні друзі; самостійність подружжя та ін.. Головними умовами в нашій свідомості виступають: взаєморозуміння між подружжям, окрема квартира, матеріальна забезпеченість, діти в сім'ї і цікава робота в кожного з подружжя. у нещасливих сім'ях подружжя: не мають спільної думки з багатьох питань та проблем; погано розуміють почуття один одного; говорять слова, які дратують іншого; часто почувають себе обділеними любов'ю іншого; не звертають уваги на іншого; не довіряють іншому; постійно відчують потребу в людині, якій можна довіритись; рідко роблять компліменти один одному; вимушені часто вступати поглядам іншого; бажають більше кохання. А якщо до цього ще приєднуються матеріальні нестатки, відсутність окремої житлової площі, безробіття когось із подружжя, бездітність тощо, то у такої сім'ї дійсно мало шансів бути благополучною і щасливою. Спеціалісти, що займаються проблемою сімейних непорозумінь та суперечностей поділяють усі відносно неблагополучні сім'ї на *три типи*: конфліктні, кризові та проблемні. Соціолог С.Г. Голод, який займався проблемами сім'ї, розробив шкалу сімейних труднощів. Організація домашнього господарства; напружені стосунки з родичами; діти та їх виховання; труднощі спілкування; фінансові труднощі; зловживання алкоголем; різна спрямованість інтересів на проведення дозвілля; ревності; сексуальна дисгармонія. Найбільш суттєва роль конфліктів у період формування сім'ї, коли подружжя тільки починають пристосовуватись один до одного. Саме на цьому етапі важливо визначити способи і шляхи вирішення конфліктних ситуацій. Виникнення сварок, конфліктів ніколи не проходять безслідно. Будь яка сварка накладає певний відбиток на подальші стосунки. Соціологи вивчали конфліктні сім'ї та сім'ї на межі розлучення. Найсерйознішим для долі шлюбу є руйнування духовно-моральних зв'язків між подружжям.

Припинення шлюбу, розлучення. Основою для розлучення з юридичного боку є встановлення того, що подальше спільне життя подружжя і збереження сім'ї стали неможливими. Про порядок припинення шлюбу йдеться в розділі 7 Кодексу «Про шлюб та сім'ю України». Розлучення - це велике соціальне зло, це біда і для чоловіка, і для дружини, і для дітей. За винятком тих випадків, коли сім'я руйнується через алкоголізм, жорстокість чи аморальну поведінку одного з подружжя. У схожих ситуаціях обстановка

після розлучення завжди накладає на дитину певний відбиток, як правило, такий же гіркий, як і для кожного з подружжя. *Розлучення* складається з декількох етапів: виникнення думки про розлучення; прийняття рішення; подання заяви; юридичне оформлення розлучення. Для дружини на перший план вийде алкоголізм чоловіка, його грубість і жорстокість, а вже далі йтиме подружня невірність, зрада. Чоловіки, у свою чергу, будуть посилались на несумісність характерів, втрату почуттів до дружини і знову ж таки зраду. Над причинами розлучень слід глибоко замислитись. Повторюючись, можна сказати, що в найгіршому положенні після розлучення залишаються діти.

Неповна сім'я. Особливості виховання в неповній сім'ї. Найчастіше в житті складається так, що після розлучення діти, як правило, залишаються з матір'ю. Не зважаючи на те, що закон дає і матері, і батькові однакові права. Життя жінки, яка виховує дітей без чоловіка дуже складне в усіх його аспектах. Погіршується матеріальний стан, житлові умови (коли квартира розмінюється), домашнє господарство теж повністю лягає на плечі жінки. У неї не залишається зовсім вільного часу для себе, а ще слід займатись вихованням дітей. І не зважаючи на те, що ініціатором розлучення частіше є жінка, у повторний шлюб вона вступає значно рідше, ніж чоловік (протягом 10 років у повторний шлюб вступають до 50 % чоловіків і тільки 25 % жінок). Розрив з батьком дуже відчутно впливає на дітей. Як стверджують медики, кожна п'ята хвора неврозом дитина пережила в сім'ї розлуку з батьком. Дитина з неповної сім'ї частіше стає об'єктом морально-психологічного тиску з боку дітей з благополучних сімей, а це у свою чергу веде до формування почуття невпевненості, а нерідко і злостивості, агресивності. У таких дітей можуть не сформуватись альтруїстичні і гуманні якості, риси, без яких неможливе створення вже власної благополучної сімейної атмосфери. Відсутність чоловіка в сім'ї особливо деформує працю соціалізації хлопчиків, для яких у ній немає природної соціальної моделі для наслідування. Ще складніше процес соціалізації дітей відбувається там, де мати надзвичайно наполегливо намагається влаштувати свою долю. Нерідко діти саме з таких неповних сімей погано вчаться (до 60%), а правопорушниками стають до 90 %. Збільшення на сьогодні кількості дітей, які виростили в неповних сім'ях можна розглядати як фактор, який сприятиме дестабілізації сім'ї в майбутньому, оскільки розлучення батьків збільшує ризик того, що в майбутньому їх діти теж розлучатимуться. Недарма говорять: «Коли міцна сім'я, то й міцна держава», маючи на увазі, що сім'я зміцнює державу. Закон України «Про державну допомогу сім'ям з дітьми». Цей Закон введений в дію Постановою Верховної Ради від 21 листопада 1992 року. Він установлює гарантований державою рівень матеріальної підтримки

сім'ї з дітьми шляхом надання державної допомоги з урахуванням складу сім'ї, віку, стану здоров'я дітей.

VI. Підведення підсумків заняття.

Контрольні запитання:

1. З якими сімейними труднощами має справу ваша сім'я?
2. Як ви ставитесь до відкритих та прихованих сімейних конфліктів?
3. Що є основою для розлучення?
4. З яких етапів складається розлучення?
5. Яке положення кожного члена сім'ї після розлучення?
6. Які особливості виховання дітей у неповній сім'ї.
7. Яку допомогу надає держава сім'ї?

VII. Домашнє завдання.

С.А.Вишневський «Сімейно-побутова культура та домашня економіка»
Навчальний посібник. К.: Аграрна освіта, 2001.-362с. с. **334-344.**

Т.Б.Гриценко, Т.Д.Іщенко, Т.Ф.Мельничук «Сімейно-побутова культура
домашня економіка» Навчальний посібник.-К.:Вища освіта, 2004.-480с.
с. **30-31.**